

نابرابری‌های اجتماعی اقتصادی و وزن کم نوزادان هنگام تولد در پاندمی کرونا

عوامل تعیین کننده های اجتماعی سلامت قبل و پس از تولد، در تمام طول زندگی فرد اثرگذار است. وزن تولد یکی از پارامترهای حساس سلامت است که از عوامل اجتماعی زندگی افراد بسیار تاثیر می پذیرد. تغذیه سالم و دسترسی مادر به موادغذایی مقوی و مغذی در طول دوران بارداری برای رشد جنین بسیار حائز اهمیت است. تغذیه ناکافی و وزن گیری نامناسب در طی دوران بارداری منجر به کاهش رشد جنین و تولد نوزاد با وزن کم خواهد شد. دسترسی به مواد غذایی سالم و داشتن امنیت غذایی، تحت تاثیر عوامل ساختاری تعیین کننده های اجتماعی سلامت؛ یعنی محیط زندگی و وضعیت اجتماعی اقتصادی افراد قرار دارد. در طول پاندمی اما کمتر تاثیرهمه گیری کرونا و نابرابری اجتماعی اقتصادی بر این شاخص مهم سلامت؛ یعنی وزن نوزاد هنگام تولد مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است.

در مطالعه انجام شده در آرژانتین در دوران پاندمی و قبل پاندمی اثر نابرابری ها اجتماعی اقتصادی بر شاخص وزن تولد نوزاد مورد بررسی قرار گرفت. اثر پاندمی و تغییرات این شاخص در دوران پاندمی با قبل پاندمی آنالیز گردید. وزن هنگام تولد کمتر از ۲۵۰۰ گرم کم یا LBW و کمتر از ۱۵۰۰ خیلی کم یا VLBW و کمتر از ۱۰۰۰ گرم شدید یا ELBW طبقه بندی گردید. تفاوت خطر اثر نابرابری اجتماعی در دوران پاندمی و قبل پاندمی به صورت کوهورت در بیمارستان های خصوصی و دولتی تعیین گردید. در این مطالعه نوع بیمارستان، خصوصی و یا دولتی به دلیل ارائه خدمت به افراد کم درآمد و نداشتن نیاز به پوشش بیمه ای افراد مراجعه کننده؛ براساس مرگ نوزادان به عنوان شاخص نابرابری اجتماعی در نظر گرفته شده است(۱).

خطر LBW در بیمارستان های دولتی در قبل پاندمی -۲۰ مارچ تا ۱۹ جولای ۲۰۱۹- ۳/۱۰ درصد و در بیمارستان های خصوصی ۳/۸ درصد؛ در زمان زمان پاندمی - ۲۰ مارچ تا ۱۹ جولای ۲۰۲۰- خطر LBW در بیمارستانهای دولتی ۳/۹ درصد و در بیمارستان های خصوصی ۲/۹ درصد بدست آمد. تنها تغییر معنی دار در دوران قبل پاندمی با زمان پاندمی، شاخص VLBW بود که قبل پاندمی در بیمارستان های دولتی ۷/۲ درصد و در بیمارستان خصوصی ۸/۱ درصد و در دوران پاندمی ۲ درصد در بیمارستان های دولتی و ۳/۲ درصد در بیمارستان های خصوصی بود(۱).

بر اساس این مطالعه در موج اول پاندمی در آرژانتین، نابرابری در وزن خیلی کم هنگام تولد نوزادان (VLBW) در بیمارستان های دولتی و خصوصی نسبت به قبل پاندمی کاهش یافت. این تفاوت قبل و طی پاندمی معنادار بود. در صورتی که در قبل پاندمی این نابرابری در بیمارستان های دولتی بیشتر بود. به نظر محققان این مطالعه، اجرای لاک داون در موج اول همه گیری کرونا در آرژانتین سبب کاهش ساعات کاری مادران شده، استرس ناشی از کار را در مادران کاهش داده و فعالیت فیزیکی کمتر و تغذیه بهتر سبب افزایش وزن مناسب مادران در بارداری شده است. این امر منجر به کاهش تفاوت خطر شاخص وزن کم و خیلی کم نوزادان هنگام تولد VLBW&LBW در بیمارستان های دولتی و خصوصی شده است. برخورداری از حمایت های اجتماعی، افزایش حمایت های خانوادگی و بسته های مالی حمایتی دولت، در بهبود درآمد و تغذیه خانواده موثر بوده است. با کاهش نابرابری اجتماعی اقتصادی، مادران باردار آسیب پذیر از این سیاست های حمایتی بیشترین نفع را برده اند. افزایش خطر وزن خیلی کم هنگام تولد نوزادان در بیمارستان های خصوصی حدس زده می شود؛ به دلیل اثر سیاست های حمایتی باشد که در مادران باردار شاغل کمتر شایع بوده. فقر نسبی این مادران و داشتن پوشش بیمه ای، سبب شده بیشتر در دوران پاندمی با استرس شغلی و اضطراب ناشی از نداشتن امنیت شغلی مواجه باشند. از دست دادن شغل در دوران پری ناتال پیامدهای نامطلوبی برای مادرانی داشته که در زمان بارداری شغل خود را از دست داده یا بدلیل ابتلا به کووید ۱۹ نگرانی خطر از دست دادن شغل را داشته اند. از طرفی حدس زده می شود بدلیل نیاز نوزادان زودرس به خدمات مراقبت های ویژه، دسترسی و فراهم بودن بیشتر این امکانات در بیمارستان های خصوصی تحت پوشش بیمه، میزان بقا نوردان با وزن کم و خیلی کم در بیمارستان های خصوصی افزایش داشته که منجر به کاهش نابرابری این شاخص های سلامت در پاندمی نسبت به قبل پاندمی در بیمارستان های دولتی و خصوصی شده است(۱).

این مطالعه بر اساس داده های ثبت شده ملی بوده، که از نقاط قوت مطالعه است. اما عوامل مخدوش کننده دیگری نیز می توانند در شاخص وزن هنگام تولد تاثیر گذار باشند؛ مانند اجتناب مادران پرخطر از باردار شدن در موج اول همه گیری، کاهش ویزیت های پری ناتال مادران باردار و عدم شناسایی پاتولوژی های بارداری که می توانند منجر به مرگ جنین و کاهش تولد نوزادان پره ترم شوند. تغییر الگوی ارجاع به دلیل محدودیت های وضع شده در پاندمی، بسیاری از مادران پر خطر به دلیل عدم دسترسی به بیمارستان های سطح سه، بجای بیمارستان های محلی، در بیمارستان های ریفرال زایمان کردند. این مورد می تواند در کاهش خطر وزن کم و خیلی کم هنگام تولد نوزادان در بیمارستان های دولتی تاثیر داشته باشد. در بیمارستان خصوصی الگوی ارجاع متفاوت بوده و احتمال رسیدن به بیمارستان های سطح سه بخاطر سهولت دسترسی، بیشتر بود. بنابراین خطر وزن کم LBW و خیلی کم VLBW هنگام تولد در بیمارستان های خصوصی کاهش نداشته است(۱). این عوامل می توانند در سوگیری انتخاب نقش داشته و عدم بررسی موارد مذکور از محدودیت های این مطالعه است.

پاندمی کرونا بر همه افراد جامعه اثرات یکسانی ندارد و زنان، بخصوص مادران باردار در زمان همه گیری کرونا بیشتر از اثرات اجتماعی کووید ۱۹ و نابرابری در نظام سلامت آسیب می بینند. از کاهش دسترسی به مراقبت های پری ناتال گرفته تا نداشتن امنیت غذایی و از دست دادن شغل یا استرس های ناشی از نبود امنیت شغلی در قرنطینه اجباری یا ابتلا به کرونا. وزن کم هنگام تولد نوزاد، از عوامل ساختاری تعیین کننده های اجتماعی سلامت بخصوص در پاندمی کرونا از نابرابری های اجتماعی، بیشتر تاثیر می پذیرد که می تواند پیامدهای نامطلوبی برای سلامتی نوزاد داشته باشد. در کشور نیاز است؛ اثرات نابرابری اجتماعی اقتصادی در پاندمی بر این شاخص حساس سلامت بررسی گردد. سیاست های حمایتی برای مادران باردار آسیب پذیر در پاندمی تعیین گردد. رصد شاخص وزن هنگام تولد نوزاد در زمان همه گیری، پارامتر مناسبی برای سنجش اثربخشی سیاست های حمایت های اجتماعی نیز محسوب می گردد.

۱. Cuestas E, Gómez-Flores ME, Charras MD, Peyrano AJ, Montenegro C, Sosa-Boye I, et al. Socioeconomic inequalities in low birth weight risk before and during the COVID-19 pandemic in Argentina: A cross-sectional study. The Lancet Regional Health-Americas. ۲۰۲۱;۱۰۰۰۳۹.